

STANJE, PROBLEMI IN PERSPEKTIVE SLOVENSКИH KULTURNIH IN PROSVETNIH DRUŠTEV V ITALIJI

1. UVOD

Z empirično raziskavo kvantitativne narave smo skušali osvetliti nekatere vidike in razsežnosti tiste široke, dragocene in nepogrešljive »mreže«, ki jo predstavljajo slovenska kulturna in prosvetna društva na celotnem območju, kjer živi slovenska narodna skupnost v Italiji. Terenska raziskava, to je anketiranje s pomočjo anketne pole¹ (glej prilogo Vprašalnik), ki jo je (v mnogih primerih) pomagala izpolniti odgovorna in strokovno pripravljena oseba², je potekala med marcem in junijem leta 2003. Na anketo so odgovarjale osebe z odgovornimi funkcijami – to je predsedniki, tajniki ali odborniki³ –, ki dobro poznajo dejavnost, strukturo in probleme lastne organizacije. Odgovori na vprašanja so sintetično prikazani v razpredelnicah⁴.

Naj podčrtamo, da namen raziskave ni bil dobiti celovit in natančen popis te stvarnosti, ki je zelo živa in razvejana, a se tudi precej hitro spreminja. Skušali smo le doseči nekoliko jasnejši vpogled v društveno življenje z dvema glavnima željama: predvsem, da bi bile informacije in podatki v pomoč Programski konferenci, torej celotni manjšinski skupnosti, pri opredelitvah, pri

¹ Pri vsebinski zasnovi vprašalnika so sodelovali nekateri člani ožjega pripravljavnega odbora Programske konference.

² Za pomoč pri izpolnjevanju in zbiranju izpolnjenih vprašalnikov gre posebna zahvala sodelavki Zveze slovenskih kulturnih društev dr. Rosani Sabadin.

³ Zahvaljujemo se vsem, ki so odgovorili na vprašanja v anketni poli in s tem konkretno pripomogli k raziskavi.

⁴ Večina podatkov, ki jih bomo v nadaljevanju komentirali ali podčrtali, je izražena v odstotkih, ki so bili izračunani ali na osnovi skupnega števila v raziskavo zajetih organizacij, to je 112, ali samo na osnovi oddanih odgovorov. To bo razvidno iz podatkov, ki so prikazani v razpredelnicah, oz. iz komentarja v tekstu. Nekateri odgovori manjkajo tudi zato, ker je standardizirana raziskava zajela razne vrste organizacij, ki se včasih precej razlikujejo po strukturi in dejavnosti, in so bila nekatera vprašanja za določeno organizacijo neprimerna.

usmerjanju delovanja in pri strateških odločitvah in, to je bila druga želja, da bi jo imeli za »pilotsko« raziskavo, ki bi lahko postala osnova za bodoče stalno, sistematično opazovanje in preverjanje tega področja.

2. SPLOŠNI PODATKI

Skupno število izpolnjenih vprašalnikov je 112, in sicer 7 v videmski, 16 v goriški in 89 v tržaški pokrajini (*Tabela 1*). Če upoštevamo porazdelitev po občinah, opazimo – kar se nam zdi povsem razumljivo – večjo koncentracijo anketiranih organizacij predvsem v naslednjih občinah: Špeter in Čedad v videmski pokrajini, Gorica, Sovodnje in Doberdob v goriški in Trst, Devin-Nabrežina ter Dolina v tržaški pokrajini.

Tabela 1: Društva po občini sedeža

	število	%
Devin - Nabrežina	10	8,9
Zgonik	3	2,7
Repentabor	2	1,8
Dolina	13	11,6
Milje	1	0,9
Trst	60	53,6
Tržaška pokrajina	89	79,5
Števerjan	2	1,8
Sovodnje	5	4,5
Doberdob	4	3,6
Tržič	1	0,9
Gorica	4	3,6
Goriška pokrajina	16	14,3
Rezija	1	0,9
Tipana	1	0,9
Srednje	1	0,9
Špeter	2	1,8
Čedad	2	1,8
Videmska pokrajina	7	6,2
skupaj	112	100,0

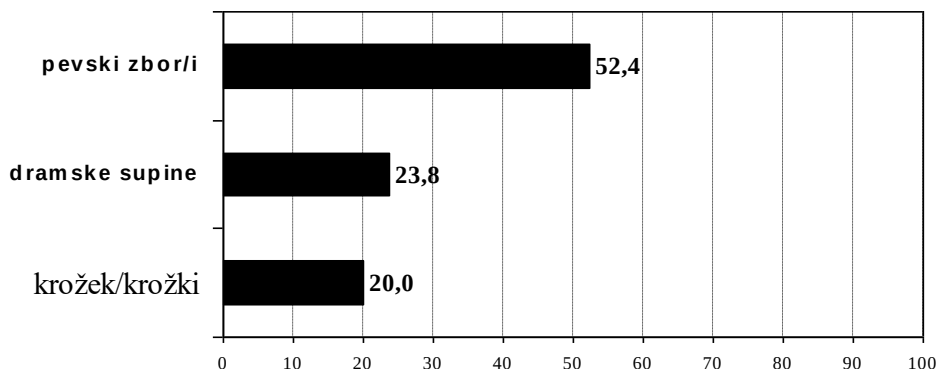
Na podlagi prejetih odgovorov si je formalni okvir, ki ga navadno predstavlja statut, oblikovala večina anketiranih društev (80 %); odsotnost statuta se pri preostalih organizacijah lahko spremeni – če se to ni že zgodilo - v formalno oviro pri iskanju javnih finančnih podpor (*Tabela 2*).

Tabela 2: Društva po razpolaganju s statutom

	število	%
da	84	80,0
ne	21	20,0
skupaj	105	100,0

Na vprašanje, ali se v sklopu organizacij odvijajo druge specifične dejavnosti, smo prejeli 105 odgovorov (*Grafikon 1*). Pri več kot polovici, točneje 52,4 %, društev, deluje pevski zbor, več kot petina (to je 23,8 %) ima amatersko dramsko skupino in pri nekoliko nižjem deležu (20 %) delujejo razni krožki, na primer računalniški, šahovski in mladinski, ter različne vrste delavnic.

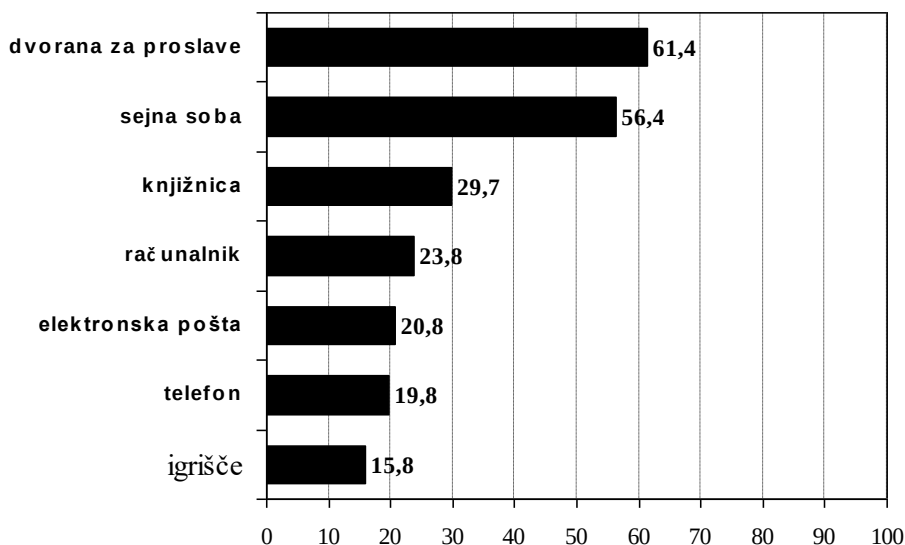
Grafikon 1: Društva po dejavnostih v % (N=105)

S pomočjo raziskave smo skušali tudi ugotoviti, v kolikšni meri so društva opremljena (*Grafikon 2*). Iz odgovorov, ki jih je 101 organizacij oddalo na anketni poli, se nam kaže naslednja slika:

- z dvorano za proslave in prireditve razpolaga 61,4 % organizacij,
- sejno sobo ima 56,4 % društev, kar pomeni, da skoraj polovica ne razpolaga z njo ali pa je ne potrebuje,
- lastno knjižnico ima 29,7 % društev,
- računalniška oprema ni preveč razširjena, saj z njo razpolaga nekaj manj kot četrtina, točneje 23,8 % organizacij, kar se seveda pozna tudi pri deležu tistih, ki se lahko poslužujejo elektronske pošte (20,8 %),
- s telefonom razpolaga sorazmerno skromno število društev, in sicer 19,8 % ali vsako peto,
- igrišče ima 15,8 % organizacij.

Grafikon 2: Društva po strukturah in sredstvih, s katerimi razpolagajo, v % (N=101)

3. STRUKTURA ODBOROV

Precej zanimivi se nam zdijo podatki o številu odbornikov, ki vodijo delovanje anketiranih organizacij (*Tabela 3*). Glede številčnosti nam odgovori na anketnih polah nudijo naslednje informacije:

- dobro petino društev (21,5 %) vodi do 5 odbornikov,
- enak je odstotek organizacij (21,5 %), ki imajo od 6 do 7 odbornikov,
- nekoliko širše odbore, to je od 8- do 10- članske, zasledimo pri več kot četrtini društev (25,8 %),
- več kot 15 članov ima 8,6 % odborov; posredno lahko sodimo, da ta delež kaže na že precej »solidne« organizacije.

Tabela 3: Društva po številu članov odbora

	število	%
do 5	20	21,5
6 – 7	20	21,5
8 – 10	24	25,8
11 - 12	14	15,1
13 - 15	7	7,5
več kot 15	8	8,6
skupaj	93	100,0

Glede na spol članov vodilnih organov lahko razdelimo društva oziroma njihove odbore v tri skupine (*Tabela 4*):

- sorazmerno največ je odborov, katerih člani so ženske in moški v bolj ali manj enaki meri, saj smo takih zabeležili kar 40,4 %,
- nekoliko manj je izključno ali večinoma moških odborov (skupaj 36,2 %)

- in končno je še pomembna skupina društev, ki jih vodijo odbori, v katerih so prisotne izključno ženske (le dva odbora) ali pa v njih prevladujejo ženske (skupaj 23,4 %).

Tabela 4: Društva po spolu članov odbora

	število	%
izključno moški	11	11,7
večinoma moški	23	24,5
moški in ženske v enaki meri	38	40,4
večinoma ženske	20	21,3
izključno ženske	2	2,1
skupaj	94	100,0

Starostna struktura vodilnih organov prosvetnih in kulturnih društev, krožkov ali organizacij je gotovo zanimiva informacija o njihovi vitalnosti, a je tudi koristna za nadaljnje načrtovanje ljubiteljske kulturne in prosvetne dejavnosti (Tabela 5). Podatki, ki se nanašajo na starostno strukturo v raziskavo zajetih organizacij, so naslednji:

- organizacij, katerih odborniki pripadajo večinoma mlajši generaciji, to je med 18. in 30. letom starosti, je 15,1 %,
- največ je takih, ki imajo odbornike srednje generacije, stare od 31 do 50 let (45,2 %),
- na starejšo vodilno generacijo, kar v našem primeru pomeni nad 51 let stare odbornike, naletimo pri vsakem petem društvu (20,4 %),
- približno enak je delež (19,3 %) tistih društev, katerih odborniki sodijo v različne generacije oz. so različne starosti.

Tabela 5: Društva po starosti članov odbora

	število	%
18-30 let	14	15,1
31-50 let	42	45,2
nad 51 let	19	20,4
mešano	18	19,3
skupaj	93	100,0

V veliki večini društev – to je kar pri 93,5 % - so člani odbora izključno Slovenci, pretežno Slovenci pa so člani preostalih odborov (6,5 %) (Tabela 6).

Tabela 6: Društva po narodnosti članov odbora

	število	%
izključno Slovenci	86	93,5
pretežno Slovenci	6	6,5
skupaj	92	100,0

4. DELOVANJE

Iz odgovorov na vprašanja v anketni poli izhaja – v sicer nekoliko »hladni« obliki kvantitativnih podatkov – izredno bogata in razvejana dejavnost prosvetnih in kulturnih društev ali krožkov. Glede predstavitve podatkov je treba opozoriti na dva vidika, ki sta izpostavljena v razpredelnicah: predvsem na to, da se število raznih pobud in prireditev nanaša na delovanje v letu 2001 in, to je drugi vidik, da so prikazani tudi podatki o številu pobud, ki so jih društva organizirala v sodelovanju z drugimi društvi, organizacijami ali ustanovami.

Od podatkov, ki so prikazani v dvanajstih razpredelnicah – toliko je bilo namreč vprašanj o različnih specifičnih pobudah in prireditvah na kulturnem in prosvetnem področju – bi podčrtali naslednje (v prilogi Razpredelnice o podatkih delovanja od Tabele 7 do Tabele 18):

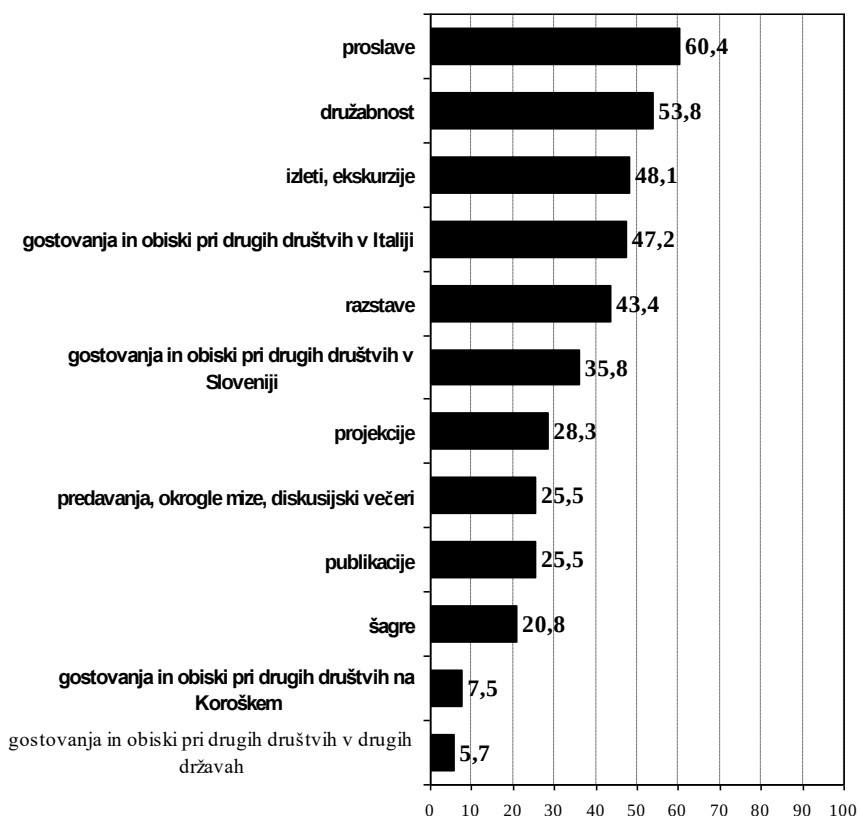
- precejšnjo pozornost so društva posvetila družabnosti, kar je treba imeti za pozitivno protiutež današnji splošni družbeni usmerjenosti v individualizacijo in privatizacijo posameznika; družabne narave so tudi izleti in ekskurzije ter gostovanja in obiski – na primer pri društvih v Italiji in Sloveniji –, ki so jih anketirana društva organizirala v lepem številu;
- veliko truda ali energije so društva vložila v organizacijo raznovrstnih kulturnih proslav, v pripravo, izdajo in predstavitev publikacij in pripravo razstav; s tako dejavnostjo, posebno s publikacijami in razstavami, so na otipljivejši način lahko prikazale tako slovenski kot italijanski javnosti kulturno in umetniško ustvarjalnost posameznikov in skupin.

Sintetična slika in obenem lestvica pobud in prireditev je razvidna iz grafikona: izdelali smo ga tako, da smo upoštevali le število društev, ki so v letu 2001 organizirala eno ali več pobud, bodisi samostojno kot v sodelovanju z drugimi društvi, organizacijami in ustanovami. Na to skupino vprašanj je odgovorilo 106 organizacij (*Grafikon 3*):

- na prvih dveh mestih sta dejavnosti, katerim se je posvetilo več kot 50 % društev: to so proslave (60,4 %) in družabnost (53,8 %),
- sledi skupina dejavnosti, ki jih je organiziral nekoliko nižji, a pomemben odstotek društev: izleti (48,1 %), gostovanja pri drugih društvih v Italiji (47,2 %), razstave (43,4 %) in gostovanja v Sloveniji (35,8 %),

- potem imamo še skupino prosvetnih dejavnosti, ki se nam zdijo pomembne; tem dejavnostim se je posvetil nekoliko nižji, a sorazmerno kar zadovoljiv delež društev: 28,3 % je ponudilo projekcije, vsako četrto pa je organiziralo predavanja, okrogle mize ali diskusijske večere ter pripravilo publikacije (25,5 %),
- presenetljivo veliko število društev se je posvetilo »šagran« ali vaškim veselicam (20,8 %), posebno če pomislimo na organizacijsko breme, ki ga taka dejavnost zahteva,
- in končno, na repu lestvice, sta še dve dejavnosti, ki sta bodisi organizacijsko kot finančno zahtevnejši: to so gostovanja na Koroškem (7,5 %) in v drugih državah (izven Italije, Slovenije in Avstrije) (5,7 %).

Grafikon 3: Društva po prirejanju pobud v % (N=106)

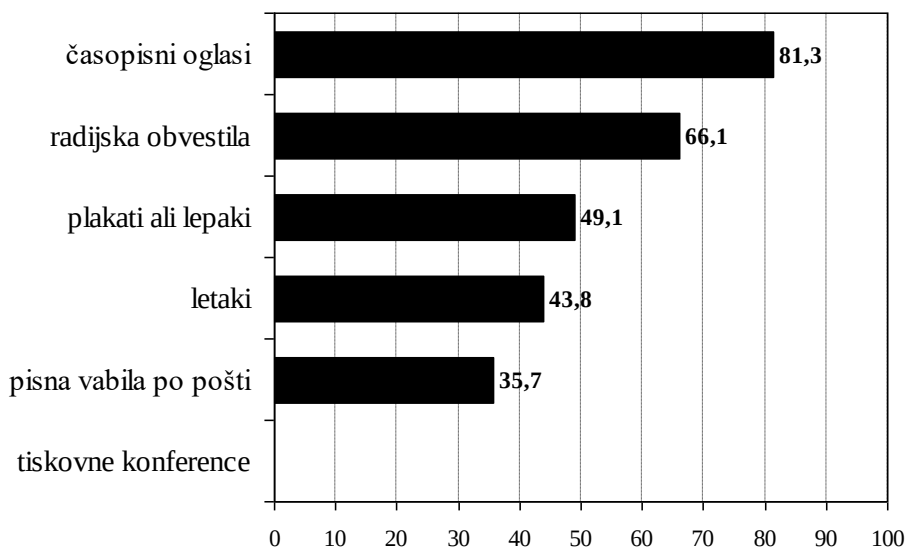

5. SEZNANJANJE JAVNOSTI Z DELOVANJEM IN ODZIV NA POBUDE

Znano je, da se društva in organizacije navadno poslužujejo raznih sredstev pri oglaševanju lastnega delovanja, to je posameznih prireditev ali pobud. Odgovori anketiranih društev so bili (*Grafikon 4*):

- sorazmerno največ organizacij se danes poslužuje ali se je v bližnji preteklosti posluževalo obvestil v časopisu (81,3 %),
- veliko jih uporablja tudi radijska obvestila (66,1 %),
- sledijo lepaki (49,1 %), letaki (43,8 %) in pisna vabila po pošti (35,7 %),
- niti eno društvo ni omenilo tiskovnih konferenc, ker je tak način seznanjanja javnosti verjetno organizacijsko zahtevnejši in zato primernejši za večje in pomembnejše pobude.

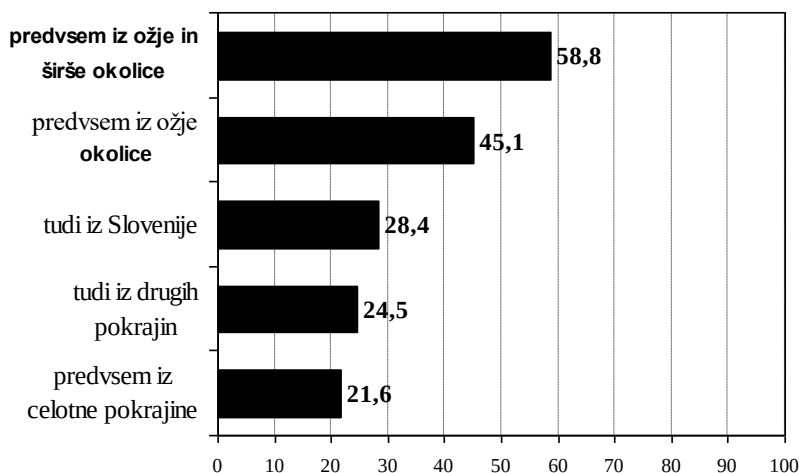
**Grafikon 4: Društva po sredstvih, s katerimi so zadnje čase
seznanjala javnost s svojimi dejavnostmi, v %
(N=112)**

Glede občinstva nam podatki nudijo naslednjo sliko (*Grafikon 5*):

- največ društev – natančneje 58,8 % – je odgovorilo, da je njihova dejavnost v zadnjih dveh, treh letih priklicala udeležence “predvsem iz ožje in širše okolice” (več vasi ali občin),
- sledijo društva, ki so imela občinstvo “predvsem iz ožje okolice” (45,1 %),
- nezanemarljivi pa se nam zdijo deleži tistih, katerih pobud so se udeležili “tudi iz Slovenije” (verjetno predvsem z bližnjih območji) (28,4 %), “tudi iz drugih pokrajin” (24,5 %) in “predvsem iz celotne pokrajine” (skoraj 21,6 %).

Grafikon 5: Društva po tipologiji udeležencev, ki so jih v zadnjih dveh, treh letih priklicale društvene dejavnosti, v %
(N=102)

6. POBUDE ZA PRIPADNIKE ITALIJANSKE SKUPNOSTI

Zanimivi so podatki, ki se nanašajo na vprašanje »Ali ste v zadnjih letih izrecno namenili nekaj vašega delovanja tudi soživečim pripadnikom italijanske skupnosti?«: pritrdilno je odgovorilo več kot polovica anketiranih organizacij ali točneje 54,5 % (*Tabela 19*).

**Tabela 19: Društva po prirejanju pobud
za pripadnike italijanske skupnosti**

	število	%
da	54	54,5
ne	45	45,5
skupaj	99	100,0

Na vprašanje »Koliko je bilo takih pobud?« je največ društev (28) navedlo v letu 2001 od 1 do 3 pobude (Tabela 20). Iz odgovorov, ki smo jih prejeli⁵, izhaja tudi, da so se pobud za someščane italijanske narodnosti udeležili večinoma Slovenci in Italijani v enaki meri (27 društev). 21 organizacij je izjavilo, da so se jih udeležili predvsem Slovenci, v petih anketnih polah pa smo dobili odgovor, da so bili prisotni predvsem Italijani (Tabela 21).

Tabela 20: Društva po številu pobud za pripadnike italijanske skupnosti

	število	%
1 – 3	28	65,1
4 – 7	11	25,6
več kot 10	4	9,3
skupaj	43	100,0

**Tabela 21: Društva po tipologiji udeležencev pobud
za pripadnike italijanske skupnosti**

	število	%
predvsem pripadniki italijanske skupnosti	5	9,4
pripadniki italijanske in slovenske skupnosti v približno enaki meri	27	51,0
predvsem pripadniki slovenske skupnosti	21	39,6
skupaj	53	100,0

⁵ Predstavniki nekaterih organizacij, ki so sicer odgovorili, da so pripravili take pobude, niso oddali odgovora na druga vprašanja, ki so se nanašala na to tematiko. Odgovorov na nadaljnja vprašanja je samo 43 oziroma 53 in ne 54.

Na vprašanje »V katerem jeziku so potekale te pobude?« je največ društev (24) izjavilo, da so bile pobude dvojezične, sledijo društva (10) s pobudami v italijanščini in v obeh jezikih, 5 pa jih je izjavilo, da je potekalo vse v italijanščini (Tabela 22). Število organizacij, ki menijo, da je bil odziv italijanskih sosesčanov zelo ali precej dober, je sorazmerno kar visoko (46) (Tabela 23).

Tabela 22: Društva po jeziku, v katerem so potekale pobude za pripadnike italijanske skupnosti

	število	%
v italijanščini	5	9,4
v italijanščini in dvojezično	10	18,9
dvojezično	24	45,3
drugo	14	26,4
skupaj	53	100,0

Tabela 23: Društva po odzivu na pobude za pripadnike italijanske skupnosti

	število	%
zelo dober	25	47,2
precej dobro	21	39,6
ne dober ne slab	1	1,9
enkrat dober, enkrat slab	6	11,3
skupaj	53	100,0

7. FINANČNA SREDSTVA

Odgovori na vprašanje, kateri so bili viri finančnih sredstev, ki so jih organizacije imele na razpolago za delovanje v letu 2001, nam razkrivajo nekaj zanimivih informacij, kot je razvidno iz podatkov, prikazanih v dveh razpredelnicah (Tabeli 24 in 25).

Tabela 24: Društva po tipologiji in deležu finančnih prispevkov za delovanje v letu 2001

delež v odstotkih	solidarnostni skladi		javne uprave		zasebni prispevki		Slovenija	
	število	%	število	%	število	%	število	%
nič	45	46,4	28	28,9	32	33,0	92	94,9
1 - 25	26	26,8	23	23,7	40	41,2	4	4,1
26 - 50	17	17,5	27	27,8	19	19,6	1	1,0
51 - 100	9	9,3	19	19,6	6	6,2	-	-
skupaj	97	100	97	100	97	100	97	100

Tabela 25: Društva po tipologiji in deležu finančnih sredstev za delovanje v letu 2001

delež v odstotkih	članarina		šagre		vstopnina, publikacije		drugo	
	število	%	število	%	število	%	število	%
nič	30	30,9	73	75,3	74	76,3	65	67,0
1 - 25	56	57,8	14	14,4	18	18,6	17	17,5
26 - 50	7	7,2	7	7,2	4	4,1	8	8,3
51 - 100	4	4,1	3	3,1	1	1,0	7	7,2
skupaj	97	100	97	100	97	100	97	100

Če strnemo podatke, tako da seštejemo vsa društva, ki so odgovorila pritrdilno, ne glede na odstotni delež na njihovo celotno finančno razpoložljivost, lahko pridemo do naslednjih ugotovitev:

- 52 organizacij je izjavilo, da so prejele – seveda v različnih odstotkih, kot smo omenili, – prispevke iz solidarnostnih oziroma skupnih skladov krovnih organizacij SKGZ-SSO;
- še večje število – to je 69 društev – je odgovorilo, da so prejela prispevke neposredno od javnih uprav (dežela, pokrajine, občine);

- končno bi omenili še dejstvo, da pomemben del sredstev ustvarjajo organizacije z lastnim delovanjem in enkratnimi oziroma tradicionalnimi pobudami: poleg članarine (67 društev) se ti viri nanašajo tudi na zasebne prispevke in podobno (65), na »šagre« (24) in na prodajo vstopnic ter publikacij (23).

8. PROBLEMI IN NAČRTI

Z zadnjimi tremi vprašanji v anketni poli smo skušali ugotoviti, kateri so bili najhujši problemi, s katerimi so se morala društva soočiti v bližnji preteklosti oziroma se morajo soočiti še danes, in katere projekte mislijo uresničiti v bližnji in nekoliko daljši bodočnosti.

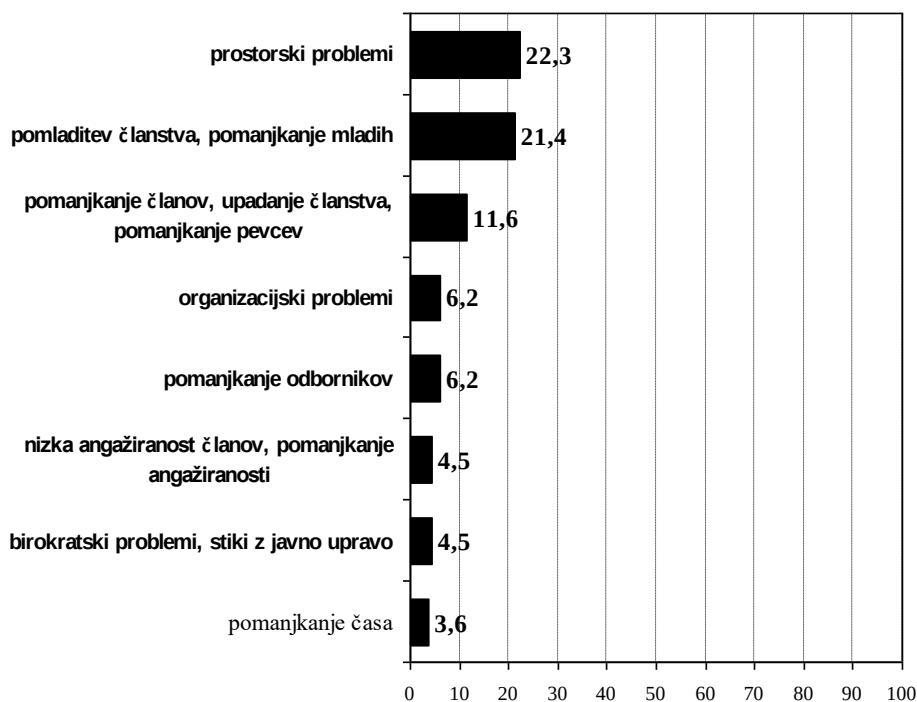
Pri teh vprašanjih, ki so bila odprtega tipa in pri katerih smo sintetično zabeležili kateri koli odgovor, so anketiranci lahko navedli tudi več problemov ali projektov, kar pomeni, da je skupno število odgovorov večje od števila anketiranih društev.

Glede prvega vprašanja, ki se je glasilo *»Če izvezamemo finančno stisko, lahko navedete najhujše probleme, s katerimi se v zadnjem obdobju soočate pri delovanju vaše organizacije?«*, smo razvrstili najpogostejše odgovore v homogene skupine in tako prišli do nekaterih sintetičnih kvantitativnih podatkov (Grafikon 6):

- prvo mesto na lestvici najhujših problemov zaseda »prostorski problem«, ki ga je navedlo 25 društev od skupnih 112,
- skoraj enako število organizacij (24) meni, da je največji problem, s katerim so se v bližnji preteklosti soočale oziroma se verjetno še danes soočajo, »pomladitev članstva, pomanjkanje mladih«, kar imamo seveda za specifično splošnejšega problema,
- »pomanjkanje članov, upadanje članstva, pomanjkanje pevcev« je navedlo 13 društev in ga torej najdemo na tretjem mestu,

- sledijo prav tako splošna navedba »organizacijskih problemov« (8 društev),
- in končno, če izvzamemo »birokratske probleme, stike z javno upravo« (5 društev), še tri vrste specifičnih problemov, povezanih z zgoraj omenjenimi, in sicer »pomanjkanje odbornikov« (8), »nizka angažiranost članov, pomanjkanje angažiranosti« (5) ter »pomanjkanje časa« (4).

Grafikon 6: Društva po najhujših problemih pri delovanju v % (N=112)

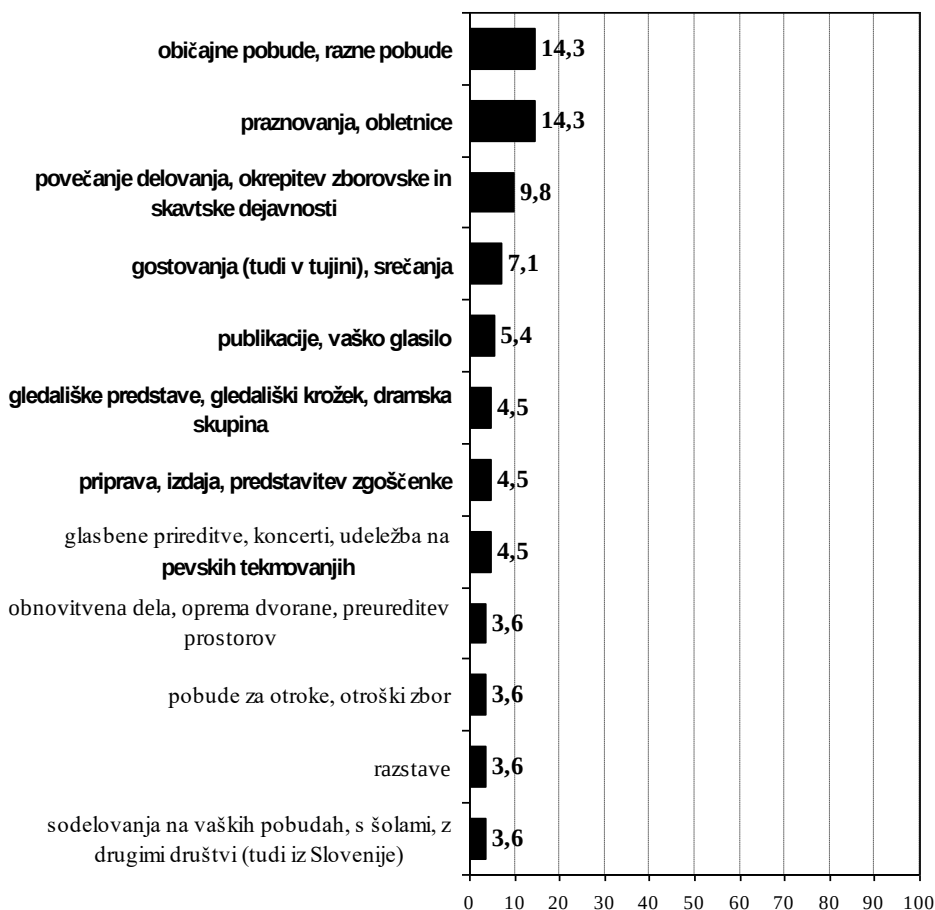

Anketirani predstavniki društev so poleg vrste problemov, ki smo jih vključili v razpredelnico, ker so jih navedli nekoliko pogosteje, omenili še nekaj specifičnih težav, ki jih tu posebej objavljamo, ker se nam zdijo zanimive, pa čeprav bi nekatere lahko vključili v širše kategorije; ti problemi so »zamude pri izplačevanju prispevkov«, »pomanjkanje slovenskega občinstva«, »pomanjkanje tržišča«, »ideološki spori« in »oddaljenost od slovenstva«.

Na vprašanje »Ali imate kakšen nov projekt, ki ga nameravate uresničiti v krajšem obdobju, 1-2 leti?« smo dobili naslednjo lestvico kratkoročnih projektov (Grafikon 7):

- prvo mesto si delita z enakim številom odgovorov (16) splošni navedbi »običajne pobude, razne pobude« in »praznovanja, obletnice«,
- sledijo potem pobude, ki so nekoliko bolj specifične in jih omenja, kot je razvidno iz razpredelnice, od 11 do 4 društev.

Grafikon 7: Društva po projektih, ki jih mislijo uresničiti v krajšem obdobju, v % (N=112)

Tudi v tem primeru smo dobili posamezne odgovore, ki navajajo vsaj nekaj bolj specifičnih pobud ali projektov in ki se nam zdijo omembe vredni; taki kratkoročni projekti so: »glasbena šola«, »predavanja«, »festival«, »katalogizacija podatkov«, »likovni teden«, »pomladitev članstva«, »tečaji«, »izleti«, »projekcije filmov« in »projekt muzeja«.

Pri odgovorih na vprašanje *»Ali imate kakšen nov projekt, ki ga nameravate uresničiti v nekoliko daljšem obdobju?«*, s katerim smo skušali pridobiti informacije o daljnoročnih projektih, pa smo naleteli predvsem na splošne pobude, ki so zelo podobne zgoraj omenjenim kratkoročnim projektom: na primer »okrepitev delovanja«, »nove pobude«, »izdaja DVD-jev ali zgoščenk«, »gostovanja v tujini«, »pobude za otroke«, »preureditev prostorov ali sedeža«, »tečaji«, »raziskovalni projekti« in »publikacije«.

9. ZAKLJUČKI

V zaključnem delu bi radi sintetično nanizali nekaj misli ali ugotovitev, ki se nam ponujajo ob analizi predstavljenih podatkov. Kar se tiče podatkov, ki smo jih predstavili v razdelku »Splošni podatki«, nimamo kaj posebnega izpostaviti razen pri tistem delu, v katerem smo podali sliko o opremljenosti anketiranih organizacij. Če po eni strani mogoče ni nujno, da vse organizacije ali večina razpolagajo s knjižnico, z igriščem in z dvorano za prireditve – lahko bi na primer ena dvorana ali ena knjižnica služila dvema, trem ali več društvom –, se nam po drugi strani zdi nujno v bližnji bodočnosti nekaj več skrb in sredstev nameniti tudi opremljenosti njihovih sedežev: brez sejne sobe, telefona in računalnika (z elektronsko pošto) je gotovo otežkočeno kulturno in prosvetno delovanje v današnji družbi.

Sodelovanje več organizacij pri ponudbi na kulturnem in prosvetnem področju se nam zdi iz več razlogov pojav, ki je funkcionalen in na splošno pozitiven. Na tak način lahko pride do večje udeležbe, do racionalizacije sredstev in energij in verjetno tudi do kvalitetnejše kulturne ponudbe.

Vsem je dobro znano, s kakšnimi težavami se morajo organizacije soočiti pri pridobivanju finančnih sredstev za delovanje na kulturnem in prosvetnem področju. Menimo, da je vpliv teh težav na načrtovanje pobud in na njihovo uresničevanje – na kratko bi lahko rekli na samo konkretno delovanje – precej močen in neposreden. Posreden ali neposreden se nam zdi tudi vpliv na vrsto problemov, ki so jih odgovorni nanizali na specifično vprašanje v anketni poli. Hipotetično vprašanje, ki se nam postavlja ob tem razmišljanju, je na primer naslednje: do kolikšne mere so te finančne težave povezane z »upadanjem članstva«, s »pomanjkanjem odbornikov«, »pomladitvijo članstva ali pomanjkanjem mladih«, z »nizko angažiranostjo članov« in splošneje z »organizacijskimi problemi«? To hipotezo bi seveda lahko preverili le z globljimi specifičnimi analizami in raziskavami. Vsekakor je treba poudariti, da so nam podatki tudi pokazali, kako je precej razširjena usmerjenost v »samofinanciranje«, kar imamo za izredno hvalevredno in pozitivno; to usmerjenost bo treba ohranjati oziroma spodbujati in širiti.

Glede pobud za sodržavljanje, pripadnike italijanske skupnosti, bi tu poudarili dejstvo, da je precej visok delež slovenskih organizacij, ki take pobude nudijo – tudi večkrat v sezoni –, sploh ni zanemarljiv delež društev, ki trdijo, da je odziv na pobude s strani tistih, katerim so namenjene, »zelo ali precej dober«. Na splošno lahko torej rečemo, da se nam iz teh podatkov kaže pozitivna, ohrabrujoča in perspektivna usmerjenost v vedno večjo in globljo integracijo med soživečimi skupnostmi. Ti podatki pa nam ponujajo tudi dve vprašanji: prvič, ali se na tej podlagi res lahko še imamo – kot se večkrat sliši –, za »zaprto« skupnost, in drugič, kolikšen delež italijanskih kulturnih društev, razen redkih izjem, razmeroma redno ponuja tudi italijanskim sodržavljanom pobude, ki so usmerjene v večje poznavanje slovenske kulture oziroma kulturnega življenja (v širšem smislu) Slovencev na obeh straneh meje?

Kljub vrsti problemov, posebno finančnih, s katerimi se soočajo anketirana društva in organizacije, nam odgovori o kratkoročnih načrtih kažejo

precejšnjo usmerjenost v ustaljeno delovanje, torej v nudenje pobud, ki so v nekem smislu »stalne«, že »preizkušene« in seveda s strani velikega deleža pripadnikov manjšinske skupnosti »pričakovane« ter običajno »poplačane« z udeležbo. Treba pa je tudi pripomniti, da nekateri odgovori posredno nakazujejo, da del anketiranih društev in organizacij vlaga precej energij v načrte, ki skušajo uresničiti tudi nekatere inovativne pobude; pomisliti pa moramo, da je načrtovanje izredno inovativnih pobud na ljubiteljskem kulturnem in prosvetnem področju tudi zaradi same narave teh dejavnosti nelahka in zahtevna naloga.

Ob koncu bi še dodali, da so bili odgovori na vprašanje o daljnoročnih projektih precej redki; to si lahko razlagamo kot dokaz, da si zaradi hudih problemov, ki tarejo manjšinsko skupnost na splošno in posebej kulturno-prosvetno dejavnost, odgovorni predstavniki organizacij niso upali usmeriti pogleda – in torej projektov ter načrtov – v nekoliko bolj oddaljeno bodočnost.